

Information om återanvändning av schaktmassor.

Vid grävarbeten uppstår ofta överskottsmassor som behöver omhändertas. En god hantering av schaktmassor kan leda till en god resurshushållning i samhället, lägre kostnader, minskade transporter och minskad deponering av avfall. För att uppnå detta är det dock viktigt att följa de regler som finns i miljöbalken och visa hänsyn för miljön och människors hälsa, så att inte eventuella föroreningar sprids i samhället.

Ta en tidig kontakt, redan i projekteringskedet, med miljö- och bygglovsnämnden och eventuellt Länsstyrelsen. Vi kan från början komma överens om vilken provtagning som krävs och vilka skyddsåtgärder som kan bli aktuella.

Förseningar i ett senare skede kan på så sätt undvikas.

Återvinning av schaktmassor

Ofta finns ett behov av att återvinna uppgrävda schaktmassor (som då klassificeras som ett avfall) på en annan plats än där de grävdes upp. Villkoren för att få använda schaktmassorna är att det finns ett syfte med användningen. Det får inte vara ett sätt att bli av med massorna. Massorna får inte heller sprida föroreningar på den nya användningsplatsen. Till exempel är det inte lämpligt att föra material från ett industriområde till en villatomt pga föroreningsrisken.

Massornas innehåll och föroreningsgrad

En förutsättning för att massorna ska kunna hanteras på rätt sätt är att massornas innehåll, dvs. föroreningsgraden, fastställs. Om massorna ska återvinnas krävs provtagning i de flesta fall. Detta gäller även vid lagring inför kommande användning eller vid deponering, se mer om provtagning på sista sidan.

Dokumentation

En god hantering av schaktmassor underlättas av dokumentation. Uppgifter om massorna bör följa med i alla led, från uppgrävning till slutanvändning, och bör exempelvis beskriva

- var massorna kommer ifrån
- volym
- föroreningsinnehåll och analysresultat
- bedömning av risker med massorna.

Låt alltid dokumentationen följa med när schaktmassorna lämnas vidare.

Krävs anmälan eller ansökan om tillstånd?

Om du vill använda schaktmassorna för anläggningsändamål kan du vara skyldig att göra en anmälan till miljö- och bygglovsnämnden eller söka tillstånd hos länsstyrelsen. Det är risken för spridning av föroreningar som avgör om tillstånd eller anmälan krävs:

- Om föroreningsrisken anses som ringa ska en anmälan göras till miljö- och bygglovsnämnden
- Om föroreningsrisken bedöms vara mer än ringa krävs tillstånd av länsstyrelsen.

Om du vill lagra eller bearbeta schaktmassor krävs anmälan om det sker:

- Lagring av mer än 10 ton vid något enskilt tillfälle
- Sortering av mer än 1 000 ton per år
- Mekanisk bearbetning, såsom knackning och krossning.

Anmälan till miljö- och bygglovsnämnden

En skriftlig anmälan gör du till miljö- och bygglovsnämnden. Enklast laddar du ner blanketten från www.jarfalla.se. Uppgifterna i blanketten ska vara fullständiga och inskickade senast sex veckor innan verksamheten ska starta.

Om du är osäker på vad som gäller ska du alltid lämna in en anmälan till kommunens miljö- och bygglovsnämnd. Det är den som använder massorna, oftast fastighetsägaren, som är skyldig att visa att massorna hanteras i enlighet med gällande lagkrav.

Tänk på att det även kan krävas

- marklov inom detaljplanelagt område
- dispens inom strandskyddsområden
- samråd vid förändring av naturmiljöer
- grävtillstånd vid grävning i offentlig mark (sökts hos Bygg- och miljöförvaltningen, avdelning Park och Gata).

Upplysningsskyldighet

Om det vid schaktning eller provtagning upptäcks en förorening har den som upptäckt föroreningen en upplysningsplikt enligt 10 kapitlet 11 § miljöbalken. Kontakta omgående miljö- och bygglovsnämnden om du påträffar en förorening i mark eller vatten.

Vad är ”rena massor”?

Var extra uppmärksam på uttrycket ”rena massor” som ofta används av entreprenörer och transportörer. Vad som menas med rena schaktmassor beror helt på var de kommer ifrån och hur de ska användas.

Begrepp som KM- och MKM-massor ska inte användas vid återanvändning av massor. Istället är det nivån ”mindre än ringa risk” (MRR) som ska klaras för avfallsmassor som inte kräver anmälan vid återanvändning.

Mer information

I Naturvårdsverkets handbok 2010:1 ”Återvinning av avfall i anläggningsarbeten” finns en utförligare beskrivning av vad som gäller och vilken lagstiftning som är relevant.

Vill du veta mer? Kontakta oss på miljö- och hälsoskyddsavdelningen

Ring 08-580 285 00 eller skicka e-post till miljo.bygglovsnamnden@jarfalla.se.
Läs mer på www.jarfalla.se

Hur ska provtagningen gå till?

Den som tar prover behöver ha kunskap och erfarenhet av provtagning. Risken för vilken typ av förorening som kan förekomma i massorna bestämmer vilka ämnen som behöver analyseras. Har du dålig kunskap om massorna behöver analysen söka efter fler ämnen. Har du inte själv kompetensen för att utföra provtagning och välja analys behöver du anlita en miljökonsult.

Antal provpunkter:

Som vägledning kan följande användas:

Vid volymer på ca 200 m³ bör minst ett samlingsprov tas ut och analyseras. På volymer upp till 2000 m³ bör minst fem prover tas. För volymer därutöver tas minst ett prov per ytterligare 1000 m³

Det är dock viktigt att tänka på att det inte enbart är volymen som ska bestämma antalet prov utan det är många faktorer som avgör, bland annat

- ursprung
- typ av massor, till exempel om det är fyllnads-massor
- föroreningstyper
- hur ämnena kan vara fördelade i massorna
- om det kan finnas prioriterade riskminsknings-ämnen eller utfasningsämnen
- vad massorna ska användas till.

Vid större projekt eller mer komplex föroreningsbild bör en provtagningsplan upprättas och kommuniceras med tillsynsmyndigheten. Om massorna är heterogena eller om misstanken är extra stor att det kan finnas föroreningar bör provtätheten öka, exempelvis vid slumpmässigt spridda föroreningar i fyllnadsmassor.

Provtagningsstätheten bör öka om

- föroreningarna förekommer slumpmässigt
- det rör sig om utfasningsämnen eller prioriterade riskminskningsämnen (se www.kemi.se/prio)
- svärnedbrytbara organiska föroreningar; bland annat dioxiner, PAH, PCB, tungmetaller (bly, kadmium, kvicksilver etc.)
- det är uppenbart att det kan finnas förhöjda
- halter av olika näringsämnen, exempelvis fosfor, kväve
- det saknas information om avfallet
- det saknas information om processen som gett upphov till avfallet.

Fler prov innebär säkrare bedömning av förorenings-situationen och högre kostnad men medför också att risken blir mindre att avfallet klassas fel och används på ett felaktigt sätt.